

ĐẠI HỌC BÁCH KHOA HÀ NỘI
NGUYỄN KHÁNH TƯỜNG

**Quản lý nhà nước đối với khu vực giáo dục đại học
cao đẳng tư thục ở Việt Nam**

Chuyên ngành: **Kinh tế học**

Mã số: **62310101**

Tập thể hướng dẫn: **PGS.TS. Nghiêm sỹ Thương**

TS. Nguyễn Văn Nghiên

LỜI CẢM ƠN

Lời cảm ơn đầu tiên, tôi xin gửi lời cảm ơn trân trọng PGS.TS. Nghiêm Sỹ Thương, TS Nguyễn Văn Nghiển giảng viên Viện Kinh tế và Quản lý, Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội. Những người thầy đã tận tình hướng dẫn tôi trong suốt thời gian thực hiện luận án, sự khuyến khích, động viên của thầy đã giúp tôi vượt qua những khó khăn trong quá trình nghiên cứu để hoàn thành luận án.

Tiếp theo, tôi cũng xin gửi lời cảm ơn sâu sắc tới các thầy, cô giáo của Viện Kinh tế và Quản lý, Đại học Bách Khoa Hà Nội và các thầy cô giáo của Đại học Kinh tế quốc dân, những người đã giảng dạy, phản biện chuyên đề, luận án, giúp tôi có định hướng rõ ràng hơn trong quá trình thực hiện và hoàn thành luận án.

Tôi xin gửi lời cảm ơn sự giúp đỡ và hỗ trợ của các thầy cô, cán bộ Viện Đào tạo sau đại học, Trường Đại học Bách Khoa Hà Nội đối với tôi trong quá trình học tập và thực hiện luận án.

Xin cảm ơn gia đình, người thân và bạn bè đã hỗ trợ, động viên tôi trong suốt thời gian thực hiện và hoàn thành luận án.

Xin chân thành cảm ơn !

Nghiên cứu sinh

NGUYỄN KHÁNH TƯỜNG

LỜI CAM ĐOAN

Tôi xin cam đoan đây là công trình nghiên cứu khoa học của riêng tôi. Các số liệu, tài liệu, kết quả được nêu trong đề tài là trung thực, có nguồn gốc và xuất xứ rõ ràng, không trùng lặp hay sao chép bất cứ công trình khoa học nào đã công bố. Các kết luận khoa học trong luận án là kết quả quá trình nghiên cứu của riêng tôi.

Nghiên cứu sinh

NGUYỄN KHÁNH TƯỜNG

MỤC LỤC

LỜI CẢM ƠN	i
LỜI CAM ĐOAN	iii
MỤC LỤC	iv
DANH MỤC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT	vii
DANH MỤC CÁC BẢNG	viii
DANH MỤC CÁC HÌNH	x
PHẦN MỞ ĐẦU	1
CHƯƠNG 1: MỘT SỐ VẤN ĐỀ LÝ LUẬN VỀ QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC	5
1.1 HỆ THỐNG TRƯỜNG ĐẠI HỌC, CAO ĐẲNG TƯ THỰC VÀ CÁC NHÂN TỐ TÁC ĐỘNG	6
1.1.1 Sự hình thành và phát triển hệ thống trường đại học cao đẳng tư thực.....	6
1.1.2. Vị trí và đặc điểm của đại học, cao đẳng tư thực trong hệ thống giáo dục của một quốc gia.....	13
1.1.3 Các nhân tố tác động đến hệ thống trường đại học cao đẳng tư thực.....	20
1.2 QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC	24
1.2.1 Khái niệm quản lý nhà nước đối với hệ thống trường đại học cao đẳng. 24	
1.2.2 Đặc điểm quản lý nhà nước đối với hệ thống trường đại học cao đẳng tư thực.....	25
1.2.3 Nội dung cơ bản quản lý nhà nước đối với khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực.....	27
1.2.4 Các nhân tố tác động đến quản lý nhà nước đối với hệ thống trường đại học cao đẳng tư thực.....	32
1.2.5 Các mô hình quản lý nhà nước về giáo dục đại học cao đẳng.....	36
1.3 XU HƯỚNG VÀ KINH NGHIỆM QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC	38
1.3.1 Xu hướng phát triển khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực trên thế giới.....	38
1.3.2 Kinh nghiệm quản lý nhà nước về hệ thống trường đại học cao đẳng tư thực ở một số nước.....	43
1.3.3 Bài học kinh nghiệm trong vai trò quản lý nhà nước đối với khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực tại Việt Nam.....	58
1.4 TỔNG QUAN VỀ VẤN ĐỀ NGHIÊN CỨU	61
1.5 TỔNG KẾT CHƯƠNG 1	64
Chương 2: CHƯƠNG 2: THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI	

KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC Ở VIỆT NAM...	65
2.1. THỰC TRẠNG KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC TẠI VIỆT NAM.....	65
2.1.1 Quá trình hình thành và phát triển khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực.....	65
2.1.2. Thực trạng của khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực	77
2.2. THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC TẠI VIỆT NAM.....	92
2.2.1. Về công tác quy hoạch, kế hoạch phát triển khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực	92
2.2.2. Ban hành văn bản quy phạm pháp luật cho các trường đại học cao đẳng tư thực	96
2.2.3 Cơ chế chính sách đối với khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực tại Việt Nam.....	108
2.2.4 Về công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát, kiểm định chất lượng của nhà nước về hoạt động của khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực	115
2.3 ĐÁNH GIÁ THỰC TRẠNG QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC.....	120
2.3.1 Những thành tựu và kết quả đạt được.....	120
2.3.2. Những vấn đề tồn tại cần tháo gỡ	121
2.4 TỔNG KẾT CHƯƠNG 2.....	123
Chương 3: HOÀN THIỆN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC Ở VIỆT NAM.....	125
3.1 VAI TRÒ QUẢN LÝ CỦA NHÀ NƯỚC TRONG PHÁT TRIỂN HỆ THỐNG ĐẠI HỌC-CAO ĐẲNG TƯ THỰC TẠI VIỆT NAM ĐẾN NĂM 2020 VÀ TẦM NHÌN 2030	125
3.1.1 Sự cần thiết phải hoàn thiện vai trò quản lý của nhà nước đối với khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thực	125
3.1.2. Các nguyên tắc hoàn thiện quản lý nhà nước đối với hệ thống đại học cao đẳng tư thực	134
3.1.3 Đổi mới nhận thức về vai trò và địa vị pháp lý của trường đại học-cao đẳng tư thực	136
3.1.4. Đổi mới nhận thức về vai trò của thị trường định hướng XHCN đối với khu vực đại học cao đẳng tư thực	138
3.2. GIẢI PHÁP HOÀN THIỆN QUẢN LÝ NHÀ NƯỚC ĐỐI VỚI KHU VỰC GIÁO DỤC ĐẠI HỌC CAO ĐẲNG TƯ THỰC TẠI VIỆT NAM	139
3.2.1. Hoàn thiện hệ thống thể chế quy phạm pháp luật phục vụ quản lý nhà	

nước đối với các trường đại học cao đẳng tư thục.....	139
3.2.2. Đổi mới mô hình quản lý nhà nước đối với khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thục	148
3.2.3. Phân định chức năng quản lý nhà nước với chức năng quản lý nhà trường, chức năng cung cấp dịch vụ giáo dục	154
3.2.4. Hoàn thiện quản lý nhà nước về công tác đào tạo, công tác giảng viên và công tác tài chính	157
3.2.5. Tăng cường công tác thanh tra, kiểm tra, đánh giá hoạt động của khu vực giáo dục đại học cao đẳng tư thục	167
3.3. MỘT SỐ KIẾN NGHỊ NHẪM THỰC HIỆN THÀNH CÔNG CÁC GIẢI PHÁP	174
3.3.1. Kiến nghị đối với Quốc hội và Chính phủ.....	174
3.3.2. Kiến nghị đối với Bộ Giáo dục và Đào tạo	179
3.3.3. Kiến nghị đối với các trường đại học cao đẳng tư thục.....	180
3.4. KẾT LUẬN CHƯƠNG 3.....	181
KẾT LUẬN	182
DANH MỤC TÀI LIỆU THAM KHẢO.....	184
PHỤ LỤC	

DANH MỤC KÝ HIỆU, CÁC CHỮ VIẾT TẮT

Từ viết tắt	Tiếng Việt	Tiếng Anh
BGT-ĐT	Bộ Giáo dục và Đào tạo	
CĐBC	Cao đẳng bán công	
CĐDL	Cao đẳng dân lập	
CĐTT	Cao đẳng tư thục	
ĐH-CĐCL	Đại học cao đẳng công lập	
ĐH-CĐDL	Đại học cao đẳng dân lập	
ĐH-CĐNCL	Đại học cao đẳng ngoài công lập	
GATS	Hiệp định chung về thương mại trong lĩnh vực dịch vụ	General Agreement on Trade in Services
GDDH-CĐ	Giáo dục đại học cao đẳng	
GDDHCĐTT	Giáo dục đại học cao đẳng tư thục	
HDI	Chỉ số phát triển con người	Human Development Index
HĐQT	Hội đồng quản trị	
HTĐHCĐTT	Hệ thống đại học cao đẳng tư thục	
HTGDĐH-CĐ	Hệ thống giáo dục đại học cao đẳng	
ICT	Công nghệ thông tin và truyền thông	Information Technology and Communications
IMF	Quỹ tiền tệ quốc tế	International Monetary Fund
KĐCLGD	Kiểm định chất lượng giáo dục	
KTTT	Kinh tế thị trường	
NSNN	Ngân sách Nhà nước	
QLNN	Quản lý Nhà nước	
THPT	Trung học phổ thông	
VCCI	Phòng Thương mại và Công nghiệp Việt Nam	Vietnam Chamber of Commerce and Industry
WTO	Tổ chức thương mại thế giới	World Trade Organization
XHH GD	Xã hội hóa giáo dục	

DANH MỤC CÁC BẢNG

Số thứ tự	Tên bảng	Trang
Bảng 1.1	Xây dựng chiến lược quy hoạch hệ thống các trường ĐH-CĐ.....	27
Bảng 1.2	Ban hành các văn bản quy phạm pháp luật.....	28
Bảng 1.3	Cơ chế chính sách đối với khu vực GDĐHCĐTT	30
Bảng 1.4	Công tác thanh tra, kiểm tra, giám sát đối với khu vực GDĐHCĐTT	31
Bảng 1.5	Mô hình quản lý trường	45
Bảng 1.6	Các chỉ tiêu sử dụng cho đánh giá và xếp hạng đại học do các nhóm truyền thông thực hiện.....	49
Bảng 1.7	Phân loại cách tuyển sinh đại học trên thế giới	57
Bảng 2.1	Số liệu thống kê giáo dục đại học cao đẳng.....	67
Bảng 2.2	Đặc điểm quản lý nhà nước về GDĐH-CĐ trước và sau đổi mới.....	69
Bảng 2.3	Một số nội dung quản lý của trường ĐH-CĐTT có thẩm quyền quyết định.....	70
Bảng 2.4	Quản lý nhà nước về giáo dục đại học-cao đẳng tư thục.....	71
Bảng 2.5	Số lượng các trường ĐH-CĐ từ năm 1981 đến 2011	77
Bảng 2.6	Cơ cấu loại hình trường ngoài công lập Việt Nam (2008)	79
Bảng 2.7	Giảng viên các trường đại học, cao đẳng.....	82
Bảng 2.8	Trình độ giảng viên của một số trường đại học, cao đẳng ngoài công lập năm học 2011 - 2012.....	83
Bảng 2.9	Thống kê ngành nghề đào tạo từ 1998 đến 2008	84
Bảng 2.10	Thống kê nhóm ngành nghề đào tạo năm 2011-2012.....	85
Bảng 2.11	Diện tích thuê, mượn của một số trường đại học dân lập và tư thục ..	87
Bảng 2.12	Kinh phí đầu tư cho giáo dục và đào tạo của Việt Nam so với một số nước	88
Bảng 2.13	Bảng tổng hợp số lượng trường đại học, cao đẳng năm 2012	94
Bảng 2.14	Mạng lưới đại học, cao đẳng NCL theo vùng, lãnh thổ năm 2012.....	94
Bảng 2.15	Công tác quy hoạch hệ thống ĐH-CĐ	96

Bảng 2.16	Kết quả khảo sát về tổ chức bộ máy đối với đại học-cao đẳng tư thực.....	100
Bảng 2.17	Đảm bảo chất lượng giáo dục đại học cao đẳng	102
Bảng 2.18	Khảo sát công tác tuyển sinh ĐH-CĐ.....	104
Bảng 2.19	Chi ngân sách nhà nước cho GD&ĐT và giáo dục đại học.....	107
Bảng 2.20	Tỷ lệ sinh viên trường công lập và trường ngoài công lập.....	109
Bảng 2.21	Tỷ lệ dân số, diện tích, GDP, số sinh viên, trường đại học, cao đẳng và cán bộ giảng viên mỗi vùng so với cả nước năm 2005	110
Bảng 2.22	Vai trò của nhà nước trong kiểm tra giám sát.....	116
Bảng 2.23	Đảm bảo chất lượng giáo dục đại học.....	119
Bảng 3.1	Một số chỉ tiêu phát triển giáo dục đại học cao đẳng Việt Nam đến năm 2020.....	132
Bảng 3.2	Thống kê mô tả một số chỉ tiêu cần dự báo	133
Bảng 3.3	Kết quả dự báo số lượng sinh viên ngoài công lập đến năm 2020 và tầm nhìn 2030.....	134
Bảng 3.4	Đổi mới về quản lý nhà nước trong giáo ĐH-CĐ.....	137
Bảng 3.5	Đổi mới hệ thống đại học, cao đẳng tư thục	142
Bảng 3.6	Tầm nhìn về quản lý giáo dục đại học	153
Bảng 3.7	Đổi mới về tổ chức quản lý giáo dục ĐH-CĐTT	156
Bảng 3.8	Kết quả dự báo số lượng giảng viên ngoài công lập đến năm 2020..	162

DANH MỤC CÁC HÌNH

Số thứ tự	Tên hình	Trang
Hình 1.1.	Sơ đồ đào tạo nhân lực tại Việt Nam.....	6
Hình 1.2	Hệ thống giáo dục Đại học – Cao đẳng của Việt Nam.....	14
Hình 1.3.	Ảnh hưởng của những thay đổi trong nhu cầu về các dịch vụ giáo dục.....	19
Hình 1.4	Quản lý nhà nước với hệ thống các trường tư thục	32
Hình 2.1	Số lượng sinh viên đại học cao đẳng qua các năm	68
Hình 2.2.	Số trường ĐH-CĐ giai đoạn 1981-2011.....	78
Hình 2.3	Cơ cấu các trường ĐH-CĐ năm 2008.....	79
Hình 2.4	Tổng số giảng viên giai đoạn 2000-2011.....	82
Hình 2.5	Thống kê nhóm ngành nghề đào tạo	85
Hình 2.6	Cơ cấu tổ chức trường ĐH tư thục tại Việt Nam.....	90
Hình 2.7	Cơ cấu các trường đại học, cao đẳng ngoài công lập	95
Hình 2.8	Thống kê số trường ĐH-CĐ giai đoạn 2000-2007	97
Hình 2.9	Thống kê số trường ĐH-CĐ giai đoạn 2008-2011	98
Hình 2.10	Số lượng và phân loại sinh viên cao đẳng theo loại hình 2001-2011.....	109
Hình 2.11	Số lượng và phân loại sinh viên đại học theo loại hình 2001-2011...	109
Hình 2.12	Số lượng và phân loại giảng viên theo giới tính 2000-2007.....	111
Hình 2.13	Số lượng và phân loại giảng viên theo giới tính 2008-2011.....	111
Hình 2.14	Quy trình quản lý và kiểm định chất lượng	118
Hình 3.1	Xu hướng vận động của một số chỉ tiêu cần dự báo	133
Hình 3.2	Sơ đồ mô hình quản lý nhà nước đối với khu vực GDĐHCĐTT.....	149